

1161
0838

നേതാജിയുടെ (923)
അന്ത്യ നിമിഷങ്ങൾ.

ജീവചരിത്രസംരക്ഷണവും കൂടിച്ചേർന്നതു്.

പ്രസാധകനാർ:
കേരള പബ്ലിഷിംഗ് കമ്പനി,
പുളിക്കീഴ് — തിരുവല്ല

വിതരണക്കാരൻ:
പി. സി. ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം.

വായിക്കുക.

ആനന്ദവനം.

ജീവിതവ്യഗ്രതകളുടെയും, പ്രേമജീവിതത്തിന്റെയും, കുടുംബസൗഭാഗ്യത്തിന്റെയും, നിർമ്മലപ്രണയത്തിന്റെയും തന്മയതപസപൂർണ്ണമായ ചിത്രങ്ങൾ ഈ നോവലിൽ ആദ്യനാൾ ദർശിക്കാം. ഡബ്ബി വലിപ്പത്തിൽ നാന്നൂറോളം പേജുകളുള്ള ഈ വലിയ നോവലിനു വില 3 രൂ. 8 ണ.

കന്യാപുത്രി.

രസനീഷ്വരനിയോഗ്യമായ ഒരു മികച്ച നോവൽ. യുവതികളെയും, യുവാക്കന്മാരെയും അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പലപല പ്രശ്നങ്ങളും 'കന്യാപുത്രി'യിൽ നിന്നു ഗ്രഹിക്കുക. വില 1 രൂ.

വെള്ളിമേഘങ്ങൾ.

കലാസുന്ദരങ്ങളായ 9 കഥകൾ.

1. ഡാക്ടറുടെ ഭാര്യ.	5. നാച്ച മുടി.
2. ആ കരളാ കോട്ടകാരൻ	6. നനഞ്ഞ കണ്ണുകൾ.
3. മധുരസംഗീതം.	7. അപൂർണ്ണഗ്രന്ഥം.
4. ഡാക്ടർ.	8. യാചകസങ്കേതത്തിൽ.
	9. കപ്പിവാളകൾ.

വില 1 രൂ.

Printed at
THE BHAGIODAYAM PRESS,
Pulikeezh, Tiruvalla.

08338

നേതാജി

അന്ത്യ നിമിഷങ്ങൾ.

1946 ഓഗസ്റ്റ് 16-ാം തീയതിയിൽ കൂടിയ അഖിലേന്ത്യാ ഫോർവേഡ് ബ്ലോക്കിന്റെ പ്രവർത്തക സമിതി ഇപ്രകാരം പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു:—

“സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ് ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു. വിദേശീയ നേതാക്കളുടെ കീഴിൽ നിന്നു ഇൻഡ്യയെ സ്വതന്ത്രരാക്കുന്നതിനുള്ള അർഹമായ വിപ്ലവത്തിൽ നേതൃത്വം വഹിക്കുന്നതിനായി അദ്ദേഹം അവസരം വരുമ്പോൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടും.”

അസാദ് ഹിന്ദ് ദിനം.

1946 ഒക്ടോബർ 21-ാം തീയതിയിൽ “അസാദ് ഹിന്ദ് ദിനം” ആഘോഷിക്കണമെന്ന പ്രവർത്തക സമിതി തീരുമാനിക്കുകയും, ആ ദിവസം ഒരു പൊതു ഒഴിവുദിവസമായി പ്രഖ്യാപിക്കണമെന്നും ഇടക്കാല ഗവണ്മെന്റിന്റെ അഭ്യർത്ഥനയെ പരിഗണിച്ച് ജവഹർലാൽ നെഹ്രുവിനോടഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നേദിവസം ബോസ് പ്രത്യക്ഷപ്പെടണമെന്നും ഫോർവേഡ് ബ്ലോക്ക് പ്രവർത്തക സമിതി പ്രതീക്ഷിച്ച അസാദ് ഹിന്ദ് ദിനാഘോഷങ്ങളിൽ ബോ

സ് സംബന്ധിക്കുമെന്നും അവർ വിശ്വസിച്ചു. നേതാജി അന്നു വല്ല കാരണവശാലും പ്രത്യക്ഷപ്പെടാത്ത പക്ഷം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വലിയ ഒരു ഉദാഹരണം എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ട് ഗംഭീരമായ ഘോഷയാത്ര നടത്തണമെന്നും, പ്രവർത്തക സമിതി നിശ്ചയിച്ചു. അന്നേദിവസം ഇൻഡ്യയുടെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും കൂടുന്ന മഹായോഗങ്ങളിൽ 1943-ൽ സിംഗപ്പൂരിൽ നിന്നു നേതാജി പ്രക്ഷേപണം ചെയ്ത സന്ദേശം വായിക്കണമെന്നുകൂടി തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടു. നേതാജിയുടെ സന്ദേശത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

സന്ദേശം.

ജനനാ ഞാൻ ഒരു ശുഭാപ്തി വിശ്വാസിയായാണ്. സഖാക്കളേ! ഈ പ്രതിബന്ധ ഘട്ടത്തിൽ നിങ്ങളോടു ആജ്ഞാപിക്കുവാൻ എനിക്കു ഒരൊറ്റ വാക്കുമാത്രമേയുള്ളൂ. നിങ്ങൾ താല്പാലികമായി പരാജയം വരിക്കയാണെങ്കിൽ ദേശീയ ത്രിവർണ്ണ പതാക ഉച്ചത്തിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ട് പരാജയം വരിക്കുക. അഭിമാനത്തിന്റെയും അച്ചടക്കത്തിന്റെയും സമൃന്നതമായ അനശാസനങ്ങൾ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് പരാജയം വരിച്ചുകൊള്ളുക.

എന്നോപ്പോലെ നിങ്ങളും ശുഭാപ്തിവിശ്വാസമുള്ളവരായിരിക്കുക. ഏറ്റവും ഇരുണ്ട നാഴികകൾ അരുണോദയത്തിന്റെ നാമ്പിയാണെന്ന് എന്നോപ്പോലെ നിങ്ങളും വിശ്വസിക്കുക. “ഇൻഡ്യ സ്വതന്ത്രയാകും; അധികം താമസിയാതെ സ്വതന്ത്രയാകും. ദൈവം നിങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ.”

ആശനല്ലി.

അഖിലേന്ത്യാ ഫോർവേഡ് ബ്ലോക്കിന്റെ പ്ര
ണേതാവും, ജീവനാഡിയുമായിരുന്ന ശ്രീ സുഭാഷ് ച
ന്ദ്രബോസ്, വിമാനാപകടത്തിൽ പെട്ട മരിച്ചുപോ
യിയെന്നു വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ലോകത്തിനു ഫോർവേ
ഡ് ബ്ലോക്കു പ്രവർത്തക സമിതിയുടെ ഈ പ്രഖ്യാപ
നം, അമിതമായ ആശനല്ലി ആ മഹാത്മാവിന്റെ
ഇൻഡ്യയിൽ നിന്നുള്ള അന്തർലാപന പരിത്രം ഇതി
നാസ കഥകൾ പോലെ അതുതകരമായിരുന്നതി
നാൽ, ഒരുവേള വിമാനാപകട വാർത്ത ശരിയല്ലെന്നും,
രാഷ്ട്രീയ തന്ത്രമായിരിക്കാം അതെന്നും ഭാരതീയർ
പൊതുവെയും വിശ്വസിച്ചു. നേതാജി ജീവിച്ചിരിക്കു
ന്നുവെന്നു വാർത്തകൾ, പത്രങ്ങൾ വലിയ തലക്കെട്ടോ
ടുകൂടി വളരെ പ്രാധാന്യം കൊടുത്തു പ്രസിദ്ധപ്പെടു
ത്തി. ആ ധീര നേതാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബഹുമാനവും
ആദരവും, ഇൻഡ്യാക്കാക്ക് ആ മഹത്തരമായിരി
ക്കുന്നു. മഹായുദ്ധ കാലത്തെക്കുറിച്ച് ഇതുപോലെ ഒ
രു വിമാനാപകടത്തിൽ പെട്ട് ബോസ് മരിച്ചുപോ
യിയെന്നു റോയിട്ടർ കമ്പിയടിച്ചു പ്രഖ്യാപിച്ച ഒരു
വാർത്തയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ബോസിനെപ്പോലെ
ധീരനായ ഒരു നേതാവിന്റെ നഷ്ടം ഇൻഡ്യക്കു സ
ഹിക്കാവുന്നതല്ലെന്നു മഹാത്മജി പ്രസ്താവിക്കുകയും,
സുഭാഷിന്റെ മാതാവിന് സപാത്തനമരുളിക്കൊണ്ടു്
ഒരു സന്ദേശമയക്കുകയും ചെയ്തുപോൾ, ഭാരതീയർ
ആകമാനം തപ്തനിശ്ചാസം ചെയ്തു, പക്ഷെ ആ വാ
ർത്ത ശരിയല്ലെന്നും, ഇൻഡ്യാക്കാരനായ മറെറൊരു

ബോസാണ് അപ്രകാരം മരിച്ചതെന്നും റോയിട്ടർ
തെറ്റു തിരുത്തിയപ്പോൾ ഭാരതീയർ ആദ്യദേശി
തരായി.

ഇങ്ങനെ ഒരിക്കൽ മരിച്ചുവെന്നു പ്രസ്താവിക്ക
പ്പെട്ട മഹാനേതാവ് വീണ്ടും ആ വിധത്തിൽ തന്നെ
മരിച്ചുവെന്നു പത്രത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ, ബ
ഹു ജനങ്ങൾ അതിൽ സംശയം പ്രകടിപ്പിച്ചതിൽ
അതുഭരണിനവകാശമില്ല. എന്നാൽ ജപ്പാൻ നിശേ
ഷാ കീഴടങ്ങുകയും, ഐ. എൻ. ഏ. (സ്വതന്ത്ര ഭാ
രത സേനാ) നേതാക്കന്മാരുടെ ചേരിലുണ്ടായ കേന്ദ്ര
കൾ ഫലവത്താകാതെ പോകുകയും ചെയ്തപ്പോൾ,
ബോസിന്റെ നിയോഗവാർത്തിൽ സംശയം പ്രകടി
പ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കിംവദന്തികൾ അങ്ങിങ്ങായി പ
രന്നു. ബോസ് പുനായിക്കടുത്തുള്ള ഒരു റെയിൽവെ
സ്റ്റേഷനിൽ ഇറങ്ങി ഒരു വയൽ വരമ്പിൽ കൂടി സ
ഞ്ചരിക്കുന്നതു ഒരാൾ കണ്ടതായി ആദ്യമായി പത്ര
ങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചു. അങ്ങനെ കെട്ടുകഥകളും, ക
ഥകൾക്കുമേൽ കഥകളുമായി. ബോസിനെ സംബന്ധി
ച്ച വാർത്തകൾ തുടരുന്നതുടരെ ഉണ്ടായി ഇങ്ങനെ ഉ
ണ്ടായിട്ടുള്ള വാർത്തകളിൽ ധാരാളം മനോധർമ്മം കല
ർന്നിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു്, പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാ
കുന്നു.

ഒരു മഴലവിയുടെ പ്രസ്താവന.

യുദ്ധകാലത്തു നേതാജി സുഭാഷ് ബാബു, 'മസു
ദാ' എന്ന ജാപ്പനീസു നാമധാരിയായി ഒരു ജപ്പാൻ
പ്രതിപുരുഷനെ നിലയിൽ ഫാളണ്ടു സന്ദർശിച്ചു

ഒരു രസകരമായ സംഭവം "ഇൻഡ്യൻ എക്സ്പ്രസി"
ന്റെ ലണ്ടനിലെ പ്രത്യേക ലേഖകൻ ആ പത്രത്തിൽ
റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തിരിക്കുന്നു. യൂറോപ്പിൽ ഇസ്ലാംമതം
പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനായി ലാഹൂർ അഹ്മദീയാ സം
ഘം യുദ്ധത്തിന് മുൻപ് അയച്ച മതലവി അഹമ്മദ്
ബഗ് യുദ്ധകാലത്തു ജമ്ൻ തടവുകാരനായിത്തീർന്നു.
ഇപ്പോൾ മതലവിബഗ് വിമോചിതനായി ലണ്ടനി
ൽ എത്തിയിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹമാണ് ലേഖകനോട്
ഈ കഥ പറഞ്ഞത്. ഇങ്ങനെയാണ് ആ സംഭവമു
ണ്ടായത്:- എംസ്റ്റർ ഡാമിനടുത്തുള്ള നെർഡോൺ
ബുദ്ധാനിലെ കോളോനിയൽ സ്ഥാപനം നേതാജി
സന്ദർശിച്ചു അന്നു മതലവിബഗ് ആ സ്ഥാപനത്തി
ന്റെ വാജ്ജ്വഹിക്കുകയായിരുന്നു. ജാപ്പനീസ് അം
ബാസഡർ എച്ച്. ഇ. മസുകട്ടാ എന്ന പേരിലാ
ണ് കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന ജമ്ൻ ആഫീസർ വാൺ
ട്രാട്ട് നേതാജിയെ മതലവിക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തി
ക്കൊടുത്തത്. മതലവി അതിനു മുൻപ് ബോസ് ബാ
ബുവിനെ കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നുമില്ല അതിഥി ഒരു ജ
പ്പാൻ പ്രതിനിധിയാണെന്നു തന്നെ വിശ്വസിച്ചു
കൊണ്ടു മതലവി അദ്ദേഹത്തെ സ്ഥാപനം മുഴുവൻ
കൊണ്ടുനടന്നു കാണിച്ചു. പെട്ടെന്നു മസുകട്ടാ ഹി
ന്ദിയിൽ സംസാരിച്ചു തുടങ്ങി. ഇതുകേട്ടു മതലവി
സ്തംഭിച്ച് നിന്നുപോയി. "ഒരു ജപ്പാൻകാരനായ നി
ങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് ഹിന്ദി സംസാരിക്കുന്നത്" എ
ന്നു അതുതന്നെത്തോടുകൂടി മതലവി ചോദിച്ചപ്പോൾ
ബോസ് ബാബു ഇങ്ങനെ മറുപടി പറഞ്ഞു. "ഈ ജ
മ്നൻ ജ്യോഗസ്ഥൻകൂടി നമ്മുടെ കൂടെയുള്ളപ്പോൾ

ആ കാർയ്യമാണം പറയുവാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല. നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം മുറിയിൽ നമുക്കു രണ്ടു പേർക്കും കൂടി സ്വൈരമായിരുന്നു സംസാരിക്കുവാൻ ഒരു വസരമുണ്ടാക്കാമെങ്കിൽ, ഞാൻ എങ്ങനെയാണു ഹിന്ദി സംസാരിക്കുന്നതെന്നും, ഞാനാരാണെന്നും നിങ്ങളോടു പറയാം”

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ജിജ്ഞാസ വലിച്ചു മെഴലവി വളരെ വേഗം മംസുദ്ദായെ തന്റെ ശ്രദ്ധാഗ്രഹിതരായ മുറിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ നേതാജി മെഴലവിയോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“ഞാൻ മംസുദ്ദായെ അല്ല. അതു എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ വ്യാജനാമം മാത്രമാണ്. ഞാൻ സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ്, ആണ്. നിങ്ങൾ എന്നോപ്പറ്റി കേട്ടിരിക്കുമോ എന്ന് എനിക്കു സംശയമുണ്ട്.” ഇതു കേട്ടു വികാരമരളിതനായ മെഴലവി “അങ്ങു സുഭാഷ് ബാബുവാണ്! അങ്ങയെ അല്ലാതെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ” എന്നു പറഞ്ഞു. ചിലർക്കു നേതാജി കൈ ഉയർത്തി വിളക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—

“ഇപ്പോൾ ഒരു സംഭാഷണത്തിനു സമയമില്ല. ഒരു പതി ജോലികൾ ചെയ്തു തീർക്കുവാനുണ്ട്. അടികൾ കൂടെ നമുക്കു മതമില്ല. നിങ്ങൾ ഒരു മുസ്ലീം ആണെന്നും ഞാൻ ഒരു ഹിന്ദുവാണെന്നും നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയാണു മല്ല.” തുടർന്നു രണ്ടു മണിക്കൂറോളം സമയം നേതാജി മെഴലവിയുമായി യുദ്ധനിലയെപ്പറ്റി പരസ്പരം വനകൾ നടത്തി. അന്നത്തെ സ്ഥിതിഗതങ്ങളിൽ ഇൻഡ്യ എട്ടുക്കേണ്ട നില എ

ന്നാണെന്നു അദ്ദേഹം മൗലവിയെ പറഞ്ഞു മനുഷ്ഠി
ലാക്കി.

അന്നത്തെ സന്ദർശനാനന്തരം പിന്നെയും അ
വർ കണ്ടുമുട്ടി. അന്നു ഇൻഡ്യാക്കാരായ ഗോഷ്യാം ശ്യാ
മലാലും കൂടി മൗലവിയോട ചേർന്നു. നേതാജിയുടെ
നേതൃത്വത്തിൽ അവർക്കു മൂന്നു പേർക്കും അടിയുറച്ച
വിശ്വാസമുണ്ടായി. അവർ നേതാജിയോടു ഇപ്രകാ
രം പറഞ്ഞു:-

“നേതാജിയുടെ അഭിപ്രായത്തിലേക്കു ഞങ്ങൾ
മൂന്നുപേരും പരിവർത്തനം ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഞ
ങ്ങൾ നേതാജിയുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള ഇൻഡ്യാൻ
സ്വാതന്ത്ര്യ സമരത്തിൽ ചേരവാൻ തീരുമാനിച്ചി
രിക്കുന്നു”

ഇതു കേട്ടു നേതാജി അവരോടു ബർലിനിലേയ്ക്കു
ചെല്ലുവാൻ ഉപദേശിച്ചു യാത്രാസൗകര്യങ്ങൾക്കുവകൊ
ണ്ടു അവരുടെ യാത്രയ്ക്കു അല്പം വിളംബമുണ്ടായി. ഒ
ടുവിൽ അവർ ബർലിനിലെത്തിയപ്പോൾ നേതാജി
സിംഗപ്പൂരിലേയ്ക്കു പോയിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ഹോട്ടലിൽ വച്ചു കണ്ടു.

ഒരു റിപ്പോർട്ടർ ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിക്കുന്നു:-

1946 ഒക്ടോബർ 5-ാം തീയതി ഞായറാഴ്ച രാ
ത്രി കൽക്കട്ടായിലെ ഒരു പ്രസിദ്ധ ഹോട്ടലിൽവെച്ചു
സുഭാഷ് ബാബുവിന്റെ മരണയുളള ഒരു കേൾക്കു
വേഷത്തിൽ കാണുകയുണ്ടായി. തലയിൽ ഒരു തൊ
പ്പി ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ തൊപ്പിയെടുക്കാതെ അദ്ദേ
ഹം ഹോട്ടലിലെ ഭക്ഷണമുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അ
പ്പോൾ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നവരെല്ലാം അദ്ദേഹ

ത്തെ കഴിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു നോക്കിത്തുടങ്ങി. അദ്ദേഹം അതു സൂക്ഷിക്കാതെ തലയിൽ റിന്നു തൊപ്പി നീക്കി സൂപ്പു കഴിക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. തൊപ്പി നീക്കിയപ്പോൾ ദൃശ്യമായ കഷണിത്തല പ്രേക്ഷകരിൽ കൂടുതൽ സന്ദേഹമുളവാക്കി. ചെട്ടന്നു കാഴ്ച മനസ്സിലാക്കിയ അദ്ദേഹം സ്വന്തം മുറിയിലേക്കു പോയി. ആഹാരവിഭവങ്ങൾ അങ്ങോട്ടു കൊണ്ടുചെല്ലാനാജ്ഞാപിച്ചു. പിറ്റേന്നും ആ മുറിവാതിൽക്കൽ നിന്നു ആളൊഴിയാതെയായി. അന്നു വൈകുന്നേരം അദ്ദേഹം അവിടെ നിന്നു അപ്രത്യക്ഷനായി.

അദ്ദേഹവും കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പഞ്ചാബിയും ഹോട്ടൽ പുസ്തകത്തിൽ പഞ്ചാബി നാമധേയങ്ങളാണു രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതു്. എന്നാൽ അദ്ദേഹം സന്ദേശിച്ചിരുന്നതു ഇംഗ്ലീഷിലാണു താനും ഹോട്ടലിൽനിന്നു പോകുന്നതിനു മുമ്പായി അദ്ദേഹം ഒരു ബംഗാളിയോടും ചേരൊരു പഞ്ചാബിയോടും സംസാരിച്ചിരുന്നു. ഇതിനേപ്പറ്റി കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾ അറിയുന്നതിനായി ഹോട്ടലിലെ ഒരു ഭൃത്യനോടു ചോദ്യം ചെയ്യുകയുണ്ടായെങ്കിലും ആൾ നേതാജിയെപ്പോലെ തന്നെയിരുന്നെങ്കിലും അദ്ദേഹം നേതാജി തന്നെയാണോ എന്നു തനിക്കറിയില്ലെന്നാണു അവൻ പറഞ്ഞതു്.

നേതാജി ബോസ് കൽക്കത്തായിൽ ഉണ്ടായിരുന്നവെന്ന് ഒരു ബംഗാളി പത്രം റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തിരുന്നവെന്നുള്ളതും സ്മരണീയമാണു്. ഇന്ത്യയ്ക്കു പുറമെയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഭവങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ഒരു പുസ്തകം എഴുതുകയാണെന്നും അതിനു ജവഹരിലാൽ നെഹ്റുവിന്റെ ആത്മകഥ

യെക്കാൾ അധികം ആവശ്യക്കാർ ഉണ്ടായേക്കാം എ
ന്നു പറയപ്പെടുന്നുണ്ട്. ഈ വക വാത്തകൾക്കു പ്ര
ചുരപ്രചാരം കിട്ടിയപ്പോൾ, ബോസു ജീവിച്ചിരി
ക്കുന്നുവെന്നുള്ള വസ്തുത അവിരക്തിതമെന്നു സാധാര
ണ ഗതിയിൽ എല്ലാവരും വിശ്വസിച്ചു.

പത്രശ്ലോരിയിൽ.

ഇതിനിടയിൽ ബോസു പോണ്ടിച്ചെരിയിൽ
ശ്രീ അരവിന്ദു ഘോഷിന്റെ ആശ്രമത്തിൽ താമസി
ക്കയാണെന്നും, അദ്ദേഹം ഇൻഡ്യയിൽ നിന്നു വിട്ടു
നിന്ന കാലത്തെ വിവരങ്ങളുടങ്ങിയ ഒരു പുസ്തകമെ
ഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണെന്നും ആ പുസ്തകത്തിൽ,
പണ്ഡിത നെഹ്റുവിന്റെ ആത്മ കഥാകഥനത്തി
നു ലഭിച്ചതിനേക്കാൾ വൻപിച്ച പ്രചാരം ലഭിക്ക
മെന്നും പത്രങ്ങളിൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ വന്നു.

മറ്റു കിംവദന്തികൾ.

ബോസു രാജ്യയിലുണ്ടെന്നും, അദ്ദേഹം ഇൻഡ്യ
യുടെ കിഴക്കു പടിഞ്ഞാറെ അതിർത്തിയിലെത്തിയിട്ടു
ണ്ടെന്നും പിന്നീട് ഒരു വാത്ത പരന്നു.

അതിർത്തിഭേദശാസ്ത്രിയെന്നു പ്രഖ്യാതനായ വാ
ൻ അബ്ദുൽ ഗാഫർഖാന്റെ ചേക്ക് പണ്ഡിത ജ
വഹരിലാൽ നെഹ്റു മുദ്രവച്ച ഒരു കത്തു കൊടുത്ത
യച്ചുവെന്നും, അതിൽ, അതിർത്തി പ്രദേശത്തെത്തി
യിട്ടുള്ള ശ്രീ ബോസിനെ വേണ്ടവിധം സംരക്ഷിച്ചു
കൊള്ളണമെന്നും നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നുവെന്നും മറ്റൊ
രു ഉണ്ടയില്ലാത്ത വെടി പ്പറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ യാ

മാതൃം നേരെ മരിച്ചാണെന്നു അധികൃതമായ ഒരു പ്രസ്താവന പണ്ഡിത ജവഹരിലാൽ 1946 ഒക്ടോബർ 11-ാം തീയതി വെളിപ്പെടുത്തി.

ജവഹരിലാലിന്റെ പ്രസ്താവന.

പണ്ഡിറ്റ് ജി ഇപ്രകാരമാണ് പ്രസ്താവിച്ചത്:- ശ്രീ സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ് ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതായി പത്രങ്ങൾ ധാരാളം കിംവദന്തികൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു. ബോസ് ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു വാർത്തകളെല്ലാം അടിസ്ഥാനരഹിതമാണ്. കണ്ണൽ ഹബിബൂർ റഹ്മാവിൽ നിന്നു ലഭിച്ച ഒരു കത്താണ് ഈ പ്രസ്താവനക്ക് എനിക്കുള്ള തെളിവ്. ബോസിന്റെ മരണത്തിനു കാരണമായ വിമാനാപകടത്തിൽ പെട്ട ഒരാളാണ് കണ്ണൽ റഹിമാൻ. ഒരു ട്രക്ക്സാക്ഷി എന്ന നിലയിലുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ കത്തിനെ അവിശ്വസിക്കാൻ യാതൊരു കാരണവുമില്ല. അദ്ദേഹം ഈ സംഗതിയിൽ നൽകുന്ന വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഒരു തെളിവിന്റെ ആവശ്യവുമില്ല. എല്ലാവരെയും പോലെ ഞാനും, അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരിക്കട്ടെ എന്നാശിക്കുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെ ആശിക്കാൻ യാതൊരു മാറ്റവുമില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നത്.

റഹിമാന്റെ കത്തു്.

കണ്ണൽ ഹബിബൂർ റഹിമാൻ, ജവഹരിലാൽ ജിക്കയച്ച കത്തിന്റെ മുദ്രക്കം ഇപ്രകാരമാണ്:- “നേതാജി സുബാഷ്ബോസ് ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ള അടിസ്ഥാന രഹിതങ്ങളായ പ്രസ്താവനകൾ ക

ഞ്ഞു ഞാൻ വളരെ അസ്വസ്ഥനായിരിക്കുന്നു. ആ ഭ
 യനീയ സംഭവം ഞാൻ എന്റെ കണ്ണുകൊണ്ട് കണ്ട
 താണ്. ആ വിമാനാപകടത്തിൽ ഞാനും പെട്ടിര
 ന്ന നേതാജിക്കു കഠിനമായ പൊള്ളലേറ്റതിനു പ
 റമെ, തലക്കു സാരമായ മുറിവും പറ്റിയിരുന്നു. പര
 ക്കേറു് ആശുപത്രിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോകപ്പെട്ട
 ഞങ്ങളുടെ കിടക്കകൾ അടുത്തടുത്താണ് ഇട്ടിരുന്ന
 ത്. 1945 ആഗസ്റ്റ് 18-ാംന-യാണ് നേതാജി, അ
 ന്ത്യശ്വാസം വലിച്ചത്. ആ സന്ദർഭത്തിൽ ഞാനും
 അടുത്തുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മൃതശരീരം
 ടോക്കിയോയിലേക്കോ സിംഗപ്പൂരിലേക്കോ കൊണ്ടു
 പോകാൻ യാതൊരു നിവൃത്തിയുമില്ലായിരുന്നു. എ
 ന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിലാണ് ശവദാഹം നടന്നത്.
 അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാഭസ്മം ഞാൻ ചുടുത്തു സൃ
 ക്ഷിച്ചു."

നിരാശയ്ക്കിടം നൽകും.

കണ്ണൽ റഹിമാന്റെ ഈ കത്തിനെ അടിസ്ഥാ
 നമാക്കി ജവഹരിലാൽജി, തന്റെ പ്രസ്താവന ഇങ്ങ
 നെ ഉപസംഹരിക്കുന്നു:—

കാര്യങ്ങൾ ഇങ്ങനെയിരിക്കെ, ശ്രീ ബോസ്
 ഇൻഡ്യയിലേക്കു തിരിച്ചു വരുമെന്നു പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന
 ത് അസ്ഥാനത്തും, കൂടുതൽ നിരാശയ്ക്കു് ഇടം നല്കു
 ന്നതുമാണ്.

വിമാനം തകർന്ന രംഗം.

നേതാജി ബോസിന്റെ നിര്യാണം സംബന്ധി
 ച്ച് ഒരു മലയാൻ പത്രത്തിൽ കണ്ട ചുവടെ ചേർക്കു

ന്നു വാർത്ത "സിലോൺ ട്രെയ്ഡ് സർവർ പത്രത്തിന്റെ
 രവിവാരപ്പതിപ്പിൽ പ്രസിലം ചെയ്തു കാണുന്നു. 5
 ഗ്യാലൻ എണ്ണ കൊള്ളുന്ന ഒരു തകരപ്പാത്രം നിറയു
 ന്ന സ്വപ്നവും ആഭരണങ്ങളും, ഇന്ത്യൻ ഭേദീയ നേ
 താവായിരുന്ന സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ് കയറിയെന്ന
 വിമാനം തകർന്നു കിടന്ന സ്ഥലത്തിനു സമീപം കാ
 ണപ്പെട്ടതായി ഭക്ഷിണ ഹോൺസുവിൽനിന്നും പ്ര
 സിലം ചെയ്യുന്ന "യുക്കാൺമൈ" എന്ന പ്രതിദിന
 പത്രം പറയുന്നു.

ആഭരണങ്ങളിൽ രത്നങ്ങൾ, വജ്രങ്ങൾ മാല
 കൾ, മോതിരങ്ങൾ മുതലായവ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു

ഇന്ത്യൻ നേതാവിന്റെ മരണാനന്തരം ഒരാഴ്ച
 കഴിഞ്ഞാണ് ഇവയെല്ലാം അപകടസ്ഥലത്തുനിന്നും
 പെരുകിയെടുക്കപ്പെട്ടതായത്. ഈ പണ്ടങ്ങൾ എല്ലാം
 ഒരു ജാപ്പനീസ് ക്യാമ്പ് അതേ സൂക്ഷിക്കാൻ ഏല്പിച്ചു
 വെന്നും അതിൽ പിന്നീട് അവ എങ്ങോട്ടു പോയി
 യെന്നു് അറിയാതിട്ടില്ലെന്നും ചിലർ പറയുന്നു. ബോ
 സിന്റെ പിതാഭ്യാന്തോടുകൂടി അവ സിംഗപ്പൂരി
 ലേക്കു കൊണ്ടുപോകയാണുണ്ടായതെന്നു മറ്റു ചില
 ളർ പറയുന്നു.

തയിഹോഷ് ആശുപത്രിയിൽ.

തയിഹോഷ് ആശുപത്രിയിലെ ഒരു നേഴ്സിൻ്റെ
 നിന്നു ലഭിച്ച ചില വിവരങ്ങളാണു താഴെ ചേർക്കുന്ന
 ത്. അവിടെ വച്ചാണു ബോസിന്റെ വിമാനം ത
 കർന്നത്. വിമാനത്തിൽ അധികം ആളുകൾ കയറി
 യിരുന്നതിനാലാണു വിമാനം നിലം പതിച്ചതെന്നു്
 വിദേശോദ്യോഗസ്ഥന്മാർ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ബോസി

ന്റെ ശരീരമാസകലം പൊള്ളിപ്പോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അംഗരക്ഷകൻ കർണൽ പർമോണും ഇരുതരമായ പരുക്കേറും. ടോക്കിയോ മാർഗ്ഗം സോവിയറ്റ് റഷ്യയിൽ എത്തണമെന്നായിരുന്നുവത്രെ ബോസിനുദ്ദേശ്യമുണ്ടായിരുന്നതു്. ഒരു സംഘം ഇന്ത്യാക്കാർ സിംഗപ്പൂരിൽനിന്നു തിരിച്ചു് മഞ്ചുറിയ മാർഗ്ഗം നേരത്തെ തന്നെ സോവിയറ്റ് റഷ്യയിൽ കടന്നിരുന്നു. ബോസ് സിംഗപ്പൂർ വിട്ടതിനുശേഷം റഷ്യയിലേക്കു പുറപ്പെടാനിരുന്ന മൂന്നാമതൊരു സംഘം ഇന്ത്യാക്കാർ, സിങ്കപ്പൂർ വിടാൻ സാധിച്ചില്ല. പെസഫിക്ക യുദ്ധത്തിൽ റഷ്യയുടെ സഹായം ബോസ് ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ഭക്ഷിണ ഏഷ്യയിലെ ജാപ്പ്സൈന്യാധിപൻ ഇതിനു എതിരായിരുന്നതിനാൽ ബോസിന്റെ നടപടികളേയും ജപ്പാൻകാർ ദിവസവും സൂക്ഷിച്ചു വന്നിരുന്നു. ആശുപത്രിയിൽ കിടന്ന ബോസിനെ കാണാൻ അടിയന്തിരഫോൺ സന്ദേശങ്ങൾ അയച്ചിട്ടാ ഫർമോസായിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട ജാപ്പ് പട്ടാള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വിസമ്മതിക്കുകയാണു ചെയ്തതെന്ന് ജാപ്പ് സൈനികാശുപത്രിയിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായ സച്ചിന്ദ്രോശയോൺ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ വിപ്ലവം ഉണ്ടാക്കുന്നതിന് ബോസിനെ ക്ഷണിച്ചു് രാജകീയ സ്വീകരണം നടത്തിയ ജപ്പാൻകാർ, ഇതൊരു തീരാക്കളങ്കമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു.

ദൈനീയമായ അന്ത്യരംഗം.

തയിഹോക്ക് ആശുപത്രിയിൽ, തലക്കു പരുക്കേറും, ശരീരത്തിന്റെ മേൽഭാഗങ്ങളിൽ അതി ഭ

യങ്കരമായ പൊള്ളലേററും കിടന്ന ശ്രീ സുഭാഷ്, അതിവേദനകൊണ്ടു പൂജഞ്ഞു. എങ്കിലും ആ വീര നേതാവ്, യാതൊരു ഭയനിയ ശബ്ദവും പുറപ്പെടുവിച്ചില്ല. കഠിനമായ വേദന അനുഭവിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ വിളിച്ചു പറഞ്ഞിരുന്നു.

ആ ആശുപത്രിയിൽ വിമാനാപകടത്തിൽ പെട്ടു കിടന്നിരുന്ന മറ്റൊരാളുകൾ, വലിയ ഒരുയെടുത്തു അതിവേദനയോടെ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു കിടന്നതായി ഷാമോൺ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഷാമോൺ ഇങ്ങനെ തുടരുന്നു:—

ബോസ് പലപ്പോഴും ശാന്തനായി കിടന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം വെള്ളം കുടിക്കണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടു. മലയാ എക്സക്യൂട്ടീവുകൾ പിടിച്ചുതിന്നശേഷം ജോഹൂറിൽ വച്ചു മരിച്ച ജാപ്പ് കമാണ്ടറായ ജനറൽ ടെറാച്ചിക്ക് അയയ്ക്കാൻ ഒരു സന്ദേശവും പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. വേദന കുറയ്ക്കാൻവേണ്ടി ഒരു മോർഫീൻ കുത്തിവയ്പ്പിന് ബോസ് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഡാക്ടർ അതു ചെയ്തു. അല്പം കഴിഞ്ഞു ബോസിന്റെ ശരീരം വിറച്ചുതുടങ്ങി. കുറെ കഴിഞ്ഞു ശരീരത്തിന്റെ അനക്കം നിന്നു. അദ്ദേഹം മരിച്ചു. മരണം കുത്തിവച്ചു. പക്ഷെ ഫലമുണ്ടായില്ല. ഹൃദയസ്തന്ദനം നിന്നിരുന്നു. അങ്ങനെ ഇൻഡ്യയിലെ നാല്പത്തൊന്നു കോടി ജനങ്ങളുടെയും അഭിമാനഭാജനമായ വീര നേതാജി ഇഫലോകവാസം വെടിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം യഥാർത്ഥത്തിൽ മരിച്ചിരിക്കുമോ? എന്ന് ഇനിയും സംശയിക്കുന്നവർ സംശയിക്കട്ടെ. ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവർ അങ്ങനെ വിശ്വസിക്കട്ടെ. സംശയിക്കുന്നവരുടെ വിശ്വാസവും കാലം തെളിയിച്ചു തന്നെ എന്താണുതെ ഒന്നും പ്രസ്താവിക്കാനില്ല.

ജീവചരിത്രം.

ഇത്ര മഹാനായ നേതാജിയുടെ ഒരു ജീവചരിത്ര സംക്ഷേപം കൂടി ഈ വെറുഗ്രന്ഥത്തിൽ ചേർക്കാതിരിക്കുന്നതു യുക്തമല്ല.

ശ്രീ സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ് 1897 ജനുവരി 23-ാംനു ഒരു പ്രസിദ്ധ വക്കീലായ ജാനകീനാഥബോസിന്റെ പാർവ്വതീദായിയുടെ പുത്രനായി കട്ടാക്കിൽ ജനിച്ചു. എട്ടു സന്താനങ്ങളിൽ മൂന്നാമനായിരുന്നു സുഭാഷ് ബാബു വിദ്യാലയ ജീവിതം നയിച്ചുവന്ന 18-ാം വയസ്സു കാലത്തു്, സഹപാഠികൾ സിനിമാനടികളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഐതിഹിക വിരക്തനായ ഒരു ചിന്തകനായിട്ടാണു് ബാബുവിനെ കണ്ടിരുന്നതു്. 1914-ൽ 18-ാം വയസ്സിൽ ബാബു നാടുവിട്ടു. ശ്രീ വിവേകാനന്ദന്റെ ആത്മീയോപദേശങ്ങളിൽ മുഴുകിയിരുന്ന ബാബു ഒരു തുരുവിനെത്തേടി ഹിമാലയ സാനുക്കളിൽ മുഴുവൻ അലഞ്ഞു. ഏതാടു് കാര്യസാദ്ധ്യത്തിനുവേണ്ടി മതപരമായി പ്രസിദ്ധി നേടിയിട്ടുള്ള പല സ്ഥാനങ്ങളും അദ്ദേഹം സന്ദർശിച്ചു. അനന്തരം വീട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തി വിദ്യാഭ്യാസം തുടന്നു. പ്രശസ്ത വിജയത്തോടുകൂടി റോമോ ക്ലാസും കടന്നു ചൊല്ലേണ്ടിരുന്നു. സ്വാഭാവിചാര്യ പ്രകടനത്തിൽ വിരട്ടി കാട്ടിയിരുന്ന ഒരു സ്വതന്ത്ര ചിന്തകനായിരുന്ന ബാലനായ ബാബു ഇൻഡ്യാക്കാരെ അപഹസിച്ച് കാരണത്തിനു മി: സി. എഫ്. റാട്ടൻ എന്ന ഒരു ധനയുദ്ധമായി വഴക്കുണ്ടാക്കി. അയാളുടെ വകതിരിവു കേടീനു കയ്യേറാം കൊണ്ടു ഉത്തരം നൽകി. അതിനു കല്പത്താ കാളേജിൽ നിന്നു ബഹി

ഷ്കൃതനാക്കപ്പെട്ടു. രണ്ടു വർഷം അങ്ങനെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഒരു സ്റ്റോട്ടിഷ് പർച്ചു കാളെജിൽ നിന്നു ഫിലോസഫിയിൽ ഒന്നാമനായി ബി. എ. ജയിച്ചു. കോബ്രിഡ്ജ് യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ ചേർന്ന് 1919-ൽ ഐ. സി. എസ്. വിജയിച്ചായി. അങ്ങനെ സാമ്രാജ്യ സർവ്വീസിൽ ഒരു മെമ്പറായി ഇൻഡ്യയിൽ തിരിച്ചെത്തി.

1920-ൽ മഹാത്മജിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നിസ്സഹകരണപ്രസ്ഥാനം ആരംഭിച്ചു. ദേശാഭിമാനികളെ ഇതിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു. ബിരുദധാരികൾ ബിരുദകൾ വലിച്ചെറിഞ്ഞു. സന്നതുപേക്ഷിച്ച് വക്കീലന്മാർ സമരാജ്ഞാത്തിലണിനിരന്നു. രവീന്ദ്രനാഥടാഗ്രർ സർസ്ഥാനം വലിച്ചെറിഞ്ഞു. ചിത്തരഞ്ജൻ ദാസ് വക്കീൽ പണി നിർത്തി. സുബാഷ് ബാബു ഐ. സി. എസ്. ബിരുദം കാരറത്ത് ഉരതിപ്പറത്തി.

ജയിൽ ജീവിതവും, ദേശസേവനവും ബാബുജിയുടെ ആരോഗ്യത്തെ നശിപ്പിച്ചു. 1933-ജനുവരിയിൽ ബാബുജി ആരോഗ്യം വീണ്ടെടുക്കാനായി വീയനായിലേക്കു പോയി. മൂന്നു ദീർഘ സംവത്സരം ബോസ് വീയനായിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി. എന്നാൽ അവിടെയും അദ്ദേഹത്തിനു സഞ്ചാരസൗകര്യമില്ലായിരുന്നു. വീയനായിൽനിന്നു ബ്രിട്ടനിലേയ്ക്കും, അമേരിക്കയ്ക്കും, റഷ്യയ്ക്കും അദ്ദേഹം പോകുന്നതിനെ നിരോധിച്ചിരുന്നു. 1936 ഡിസംബറിൽ അച്ഛന്റെ ആസന്നമരണാവസ്ഥയെപ്പറ്റി അറിവു കിട്ടി ഇൻഡ്യയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ബാബുജി കരാച്ചിയിലെത്തിയപ്പോഴേക്കും ജാനകീനാഥബോസ് ഇഹലോകവാസം വെടിഞ്ഞിരുന്നു.

51-ാമതു കാൺഗ്രസ്സു സമ്മേളനം ഹരിപ്പത്തു
 വച്ചു നടത്താൻ തീരുമാനിച്ചു 1938-ലെ രാഷ്ട്രപതി
 യായി ബാബുജിയെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. ജനുവരി 14-ാം
 തീയതി വിമാനമാർഗ്ഗം അദ്ദേഹം ഇൻഡ്യയിലെത്തി.
 കാൺഗ്രസ്സു സമ്മേളനത്തിന്, അത്യാസന്ന നിലയിൽ
 രോഗഗ്രസ്തനായിരുന്ന ബാബുജി അംബുലൻ കാറിൽ
 ത്രിപുരിയിലെത്തി. മഞ്ചലിൽ അദ്ദേഹത്തെ പ്ലാറ്റു
 ഫാറത്തിലേക്കുനയിച്ചു. ആദ്യദിവസത്തെ സമ്മേള
 നത്തിൽ സംബന്ധിച്ചതിനാൽ ബാബുജി കൂടുതൽ
 അവശനിലയിലായി. ആശുപത്രിയിലേക്കു മാറ്റാൻ
 ഡാക്ടർമാർ ഉപദേശിച്ചു. "ത്രിപുരിയിൽ വന്നിരി
 ക്കുന്നത് ആശുപത്രിയിൽ കിടക്കാനല്ല. അതിൽഭേദം
 ഇവിടെ കിടന്നു മരിക്കുകയാണ്" എന്ന് ആ യുവസിം
 ഹം ഗർജിച്ചു. സ്റ്റാൻലിവാറനെ ശ്രമങ്ങൾക്കു പ്ര
 വർത്തകക്കമ്മറ്റി തുടന്നു. കൽക്കട്ടായിൽ വിളിച്ചുകൂ
 ടി. പുണ്ഡിറ്റുജി തിരഞ്ഞെടുത്തു ബാബുജി രാഷ്ട്രപതി
 പദം രാജിവച്ചു. ബാബു രാജേന്ദ്രനെ പകരം രാഷ്ട്ര
 പതിയായി തിരഞ്ഞെടുത്തു ബോസിന്റെ പേരിൽ
 പുതിയ പ്രവർത്തക സമിതി 3 വർഷത്തെ ശിക്ഷണ
 നടപടി നടത്തി. തുടന്നു ബാബുജി ഫോർവേഡ്
 ബ്ലോക്കു രൂപീകരിച്ചു. ഫോൾഡർ സ്റ്റാരകും മാറ്റു
 ന്നതിനുള്ള പ്രക്ഷോഭം ഈ ഘട്ടത്തിലാണ് നടന്ന
 ത്. ബോസ്സും കൂട്ടരും സത്യഗ്രഹം നടത്തി. അവരെ
 അറസ്റ്റ് ചെയ്തെങ്കിലും, സ്റ്റാരകും മാറ്റു കർതാവ്
 യ്. ജയിലിൽവെച്ചു രാഷ്ട്രീയ തടവുകാരുടെ അവശ
 തകളെ പരിഹരിക്കാൻ ബാബുജി നിരാഹാരവ്രതം
 നടത്തി. തൻമൂലം ബാബുജി മോചിതനായി.
 പീട്ടിൽ ബാബുജി സദാ ധ്യാനനിരതനായി ക്ലാസ്

പ്പെട്ടു. സ്വന്തം കുടുംബാംഗങ്ങൾക്കുപോലും സന്ദർശനവും നിഷേധിച്ചു. ഇങ്ങനെ കഴിച്ചുകൂട്ടുമ്പോഴാണ് പെട്ടെന്നു ബാബുജി ഭാരതത്തിൽനിന്നും തിരോധാനം ചെയ്തതായി 1941 ജനുവരിയിൽ ലോകം അറിഞ്ഞത്.

അന്തർലോകം

1941 ജനുവരി 16-ാംന-യിലെ പത്രങ്ങളിൽ കണ്ട ബോസിന്റെ അന്തർലോകവാത്ത് ഭാരതത്തെ അട്ടിമറിച്ചുപെടുത്തി. 1941 നവംബർ 10-ാംന- ഇൻഡ്യാ ഗവണ്മെന്റിന്റെ ഹോം സെക്രട്ടറി സ്റ്റേറ്റുകൗൺസിലിൽ "സുഭാഷ് ബോസ്" ബർലിനിലോ, റോമിലോ താമസിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കും." എന്നു പറഞ്ഞു. നവംബർ 17-ാംന- "അദ്ദേഹം ജർമ്മനിയിൽ ഒരു സന്ധിശ്രമം നടത്തുന്നു" എന്നു അച്ചുതണ്ടു റേഡിയോയും പറഞ്ഞു.

അന്തർലോക കഥകൾ

കാബൂളിലെ ഒരു പ്രസിദ്ധ റേഡിയോ വ്യാപാരിയായ ഉത്തമചന്ദ് സുഭാഷ് ബാബുവിന്റെ അന്തർലോക വിവരങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതിനെ ഇപ്രകാരം സംക്ഷേപിക്കാം:—

നേതാജി കൽക്കട്ടായിലുള്ള തന്റെ വസതിയിൽനിന്നു കാണാതായതിന്റെ 26 ദിവസം കൊണ്ടാണ് ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു രക്ഷപെട്ടത്. ബാബുജിയുടെ തിരോധാനത്തിനു ചില ദിവസങ്ങൾ മുമ്പുതന്നെ അദ്ദേഹം ഏകാന്ത ധ്യാനനിരതനായും, ലേശകിക വിരക്തനായും കാണപ്പെട്ടു. ഡിസംബർ 13-ാം തീയതിയായിരിക്കണം അദ്ദേഹം കൽക്കട്ടായിൽ നി

നു പുറപ്പെട്ടത്. ജയിലിൽ വച്ചുതന്നെ ബാബുജി വേഷ
 യുതിയാനത്തിൽ താടി വളർത്തിവന്നു. പുറപ്പെട്ട
 15-ാം പക്കം അദ്ദേഹം ബർലോനിൽ എത്തി. പ
 ബാബ മെയിലിൽ സെക്കൻറ് ക്ലാസ്സിൽ ഒരു ക
 ന്യാർട്ട്മെൻറ് റിസർവ്വ് ചെയ്തിരുന്നു തീവണ്ടി യാത്ര
 ചെയ്തു പേഷവാനിൽ എത്തി. ഒരു പട്ടാണിയുടെ
 വേഷത്തിലാണ്. അവിടെ ഇറങ്ങിയത്. അബ്ബാസ്
 ഖാനുമൊരുമിച്ചു പേഷവാനിൽ അബുദിവാസം താമ
 സിച്ചു. അവിടെ നിന്നുള്ള യാത്രയ്ക്കു ഒരു അംഗര
 ക്ഷകൻ കൂട്ടണമിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കാബൂളിൽ എത്തി.
 അവിടെവെച്ചു ബാബുജിക്കു വയറുകടി പിടിച്ചു. ഈ
 സന്ദർഭത്തിൽ ഒരു അപസർപ്പക വിദഗ്ദ്ധൻ ബാബു
 ജിയെ പിടികൂടി. തന്റെ ഫൗണ്ടൻപേനയും, പത്തു
 രൂപയും കൊടുത്ത് അയാളിൽ നിന്നു ബാബുജി രക്ഷ
 നേടി. കാബൂളിൽ വെച്ചു രഷ്യയുമായി സമ്പർക്കത്തി
 ലേർപ്പെടുന്നതിനദ്ദേഹം ആഗ്രഹിച്ചു. രഷ്യാ-ജർമ്മൻ
 ബന്ധം നശിച്ചു. ആംഗ്ലോ-റഷ്യൻ ബന്ധം ആരംഭി
 ച്ച കാലമായിരുന്നു അത്. തന്മൂലം ഈ ബന്ധത്തി
 നു ചില വിഷമതകൾ ഉള്ളതായി ബാബുജിക്കു തോ
 ന്നി, കാബൂളിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു ജർമ്മൻകാരൻ
 ഈ ഉദ്ദേശം മനസ്സിലാക്കി. അയാൾ ബാബുജിയെ
 ഫിററ് ലഭ്യമായി പരിവയപ്പെടുത്തി. ഫിററ് ലർ ബാ
 ബുജിയെ ജർമ്മനിയിലേക്കു സ്വാഗതം ചെയ്തു. അവി
 ടെ വമ്പിച്ച സപ്ലൈകൾ ലഭിച്ചു.

മാർച്ച പ്രഥമ വാരത്തിൽ ബാബുജി ബർലി
 നിൽ എത്തി. പശ്ചിമ സമരമുഖത്തു് 27000 തോ
 ും ഇൻഡ്യൻ ഭടന്മാർ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നു. ഡ്രസ് ഡ
 ണിൽ ഒരു ആഫീസു സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടു് ബോസ്

സ്വതന്ത്രഭാരതസേനാ വിഭാഗം അവിടെ രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടു. ബാബുജിയെ നേതാവായി അവർ അവരോടിച്ചു. ജർമ്മനിയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കിയ നേതാജി, ഒരു അന്തർവാഹിനിയിലാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു, 1943 ജൂൺ 20-ാംനു ടോക്കിയോയിൽ എത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ ഹസ്സൻ എന്ന മുസ്ലീമും ഉണ്ടായിരുന്നു. നേതാജിക്കു അവരുടെ ഹൃദയപൂർവ്വമായ സ്വാഗതം ലഭിച്ചു. 1945 ജൂലൈ രണ്ടാം തീയതി നേതാജി സിംഗപ്പൂരിലെത്തി.

(എ. എൻ. ഏ. സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങളെല്ലാം സുപ്രസിദ്ധമാകയാൽ ഇവിടെ അതു വിട്ടുകൊടുക്കുന്നു) സിംഗപ്പൂരിൽ നിന്നു സുഭാഷ് ബാബു ജപ്പാന്റെ രാജസ്ഥാനമായ ടോക്കിയോയിലേക്കു വിമാനത്തിൽ യാത്ര ചെയ്തവരാണ് അപകടമുണ്ടായത്. വിമാനം ടൈഹാക്കിൽ നിന്നു എണ്ണയൊഴിച്ചു ശേഷം മേല്പോട്ടുയർന്നപ്പാൾ യന്ത്രത്തിനു കേട് പറ്റി തലകുത്തി നിലം പതിക്കയും, അതോടുകൂടി അത് അഗ്നിക്കിരയാകുകയാണുണ്ടായതെന്നും ടോക്കിയോയിൽ നിന്നു റഷ്യയിലേക്കു പോകണമെന്നായിരുന്നു നേതാജിയുടെ ഉദ്ദേശമെന്നുമാണ് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നത്.

വീണ്ടും സംശയം

പണ്ഡിറ്റ് ജവഹരിലാൽ നെഹ്റുവിന്റെ പ്രസ്താവനക്കു മറുപടിയായി പാറ്റ്നയിൽ നിന്നു ഒക്ടോബർ പന്ത്രണ്ടാം തീയതി അഖിലേന്ത്യാ ഫോർവേഡ് ബ്ലോക്ക് വൈസ് പ്രസിഡണ്ടു് ഒരു പ്രസ്താവനയിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു:—

“നേതാജി സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസ് നിർമ്മാതനാ

യി എന്ന വാർത്തയെ സ്ഥിരീകരിച്ചുകൊണ്ട് പണ്ഡി
 ററ് നെഹ്റു പുറപ്പെടുവിച്ച പ്രസ്താവന ഈ രാജ്യ
 ഞ്ഞെ നിർജ്ജീവമാക്കിക്കളഞ്ഞു. വളരെ കൂടുതൽ വി
 വാദങ്ങളുണ്ടായ ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് ഇടക്കാല
 ഗവണ്മെന്റിന്റെ തലവനായ പണ്ഡിററ് ജവഹർ
 ലാൽ നെഹ്റുവിന് എന്താണു പറയുവാനുള്ളതെ
 ണു അത്യൽക്കണ്ഠയോടെ ഞാൻ പത്രം നോക്കി.
 പ്രസ്താവനയുടെ തലക്കെട്ടാണ് എന്നു ഉടൻതന്നെ
 അതിനു പ്രേരിപ്പിച്ചത്. എന്നാൽ കേണൽ ഹബീ
 ബു റഹ്മാന്റെ പ്രസ്താവനയെ ആചർത്തിക്കുന്നതു
 കൂടാതെ പുതിയതായിട്ടൊന്നും പണ്ഡിററ് ജിക്കു പ
 റയാ.രില്ലെന്നു കണ്ടതിൽ ഞാൻ സന്തോഷിച്ചു. പ്ര
 സ്തുത സംഗതിയെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിററ് നെഹ്റുവി
 നോടോ കേണൽ റഹ്മാനോടോ എന്നല്ല മറ്റൊ
 രോടും തന്നെ തർക്കിക്കാൻ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല.
 എന്നാൽ ഈ അവസരത്തിൽ പൊതുജനങ്ങൾ ഒരു
 കാര്യം ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണെന്നു ഞാൻ ആവശ്യപ്പെ
 ടും.. നേതാജി ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടെന്നും യഥാവസരം
 അദ്ദേഹം ഇന്ത്യയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമെന്നുമുള്ള പ്ര
 മേയം അഖിലേന്ത്യാ ഫോർവേഡ് ബ്ലോക്ക് പ്രവർത്ത
 ക സമിതിയെപ്പോലെ അന്തസ്സുള്ള ഒരു സംഘടന
 പാസ്സാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതാണത്. എനിക്കു ഇത്രമാ
 ത്രമേ പറയുവാനുള്ളു. അതായത് ഈ അധികൃത
 പ്രസ്താവന വിശ്വാസയോഗ്യമായ വസ്തുതകളെ ആ
 സ്സദമാക്കിയുള്ളവയാണ്. നേതാജി ഇപ്പോഴും ജീവി
 ച്ചിരിപ്പുണ്ടെന്ന് ജനങ്ങൾക്ക് വീണ്ടും ഉറപ്പു നൽക
 ന്നതിൽ കൂടുതലായി എന്തെങ്കിലും പറയുവാൻ ത
 ള്കാലം ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല."

ഫോർവേഡ് ബോർഡ് വൈസ് പ്രസിഡൻ്റ്
ൻ്റെ ആശാവഹമായ ഈ പ്രസ്താവനയെ പിന്താ
ങ്ങുന്ന ചില സംഭവങ്ങൾ ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാം.

1. ഇൻഡ്യൻ നാഷനൽ കോൺഗ്രസ്സിൻ്റെ പ്രസിഡണ്ടായി
രുന്നിട്ടുള്ള സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ് മരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ഈയിടെ കൂ
ടിയ ഏ. ഐ. സി. സി. അനുശോചന പ്രമേയം പാസ്സാക്കുമാ
യിരുന്നു.

2. സുഭാഷിൻ്റെ ചരമാനന്തര ശേഷക്രിയകൾ നടത്തരുതെ
ന്ന്, മഹാത്മജി, ബോസ് കുടുംബത്തിനു കമ്പിയടിച്ചു.

3. ബോസ്, അതിർത്തിയിൽ കെട്ടു വശ്ശക്കാരടെ നേതാവായ
ഇപ്പിപ്പക്കീറിൻ്റെ അതിർത്തിയിൽത്താമസിക്കുന്നുവെന്നുള്ള പ്ര
സ്താവന. അതിർത്തിയിൽ ഈയിടെ ഉണ്ടായ ബോംബിംഗ്, പ
ണ്ഡിത ഭവഹരിലാൽ നെഹ്റുവിൻ്റെ ഉത്തരവനുസരിച്ച് നി
രത്തിയത്, തൻമൂലം ബോസിന് അപകടമുണ്ടാകാതിരിക്കുന്ന
തിനാണെന്നു വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെടുന്നു.

4. ഷാനവാസും റൈഗട്ടും ഗാന്ധിജിയെ സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ
ഗാന്ധിജി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു;—നിങ്ങൾ എന്തെല്ലാം പറ
ഞ്ഞാലും സുഭാഷ് ചന്ദ്രൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു എൻ്റെ ഹൃദ
യം എന്നോട് പറയുന്നു?'

5. നേതാജിയുടെ മരണം യഥാർത്ഥമെന്നു പണ്ഡിത ഭവഹരി
ലാൽ, സമർത്ഥിക്കുന്നില്ല. കേണൽ ഹബീബ് റഹിമാൻ്റെ കർമ്മ
അദ്ദേഹം ഉദ്ധരിക്കുന്നതേയുള്ളൂ.

6. അഖിലേന്ത്യാ ഫോർവേഡ് ബ്ലോക്കിൻ്റെ അചഞ്ചല
മായ വിശ്വാസം.

7. ബോസ് ഇൻഡ്യയിൽ തിരിച്ചുവരണമെന്ന് അഖിലേ
ന്ത്യാ റേഡിയോ മുഖേന ക്ഷണിക്കണമെന്നു, സാമ്രാജ്യ നിയമ
സഭയിൽ ഒരു മെമ്പർ കൊണ്ടുവരാനുദ്ദേശിക്കുന്ന പ്രമേയം.

ഈ നിലയിൽ നമുക്കൊന്നും തീരുമാനിക്കാൻ നിവൃത്തിയി
ല്ല. ആ മഹാനേതാവു് തൻ്റെ ഒളിച്ചുകൂടിയുടെ അന്ത്യനിമിഷ
ങ്ങൾ, എവിടെ, എങ്ങനെ വിനിയേശ്വരിക്കുകയായിരിക്കാം?
ആർക്കറിയാം?

